

Przedmiotowe Zasady Oceniania (język polski)

Celem oceniania ucznia jest:

- aktywizowanie go do nauki i motywowanie do dalszej pracy,
- obserwowanie i wspieranie jego rozwoju,
- informowanie o poziomie osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- pomoc w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- powiadamianie rodziców (opiekunów), nauczycieli, wychowawców, władz szkolnych o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.

Uczeń powinien być oceniany systematycznie przez cały okres nauki. Kontrola i ocena stopnia opanowania materiału obejmuje materiał, który został opracowany na lekcjach. Pozwoli ona na wykrycie luk, opóźnień i błędów w wiadomościach, umiejętnościach i postawach ucznia.

Przewiduje się następujące formy sprawdzania wiadomości i umiejętności:

1. Odpowiedzi ustne:

- W zakresie kształcenia językowego:
 - na lekcjach bieżących ucznia obowiązuje znajomość 3 ostatnio realizowanych tematów,
 - na lekcjach powtórzeniowych i systematyzujących ucznia obowiązuje znajomość materiału objętego powtórzeniem.
- W zakresie kształcenia literackiego:
 - ucznia obowiązuje znajomość treści omawianych aktualnie lektur i przedstawienie jej w formie opowiadania ustnego,
 - uczeń opanowuje i wygłasza z pamięci wybrane wiersze i fragmenty prozy.
- W zakresie odbioru tekstów kultury:
 - ucznia obowiązuje znajomość przewidzianego programem słownictwa umożliwiającego odbiór i analizę tekstów kultury.

2. Prace pisemne:

- W zakresie kształcenia językowego:
 - sprawdzające wiedzę z 3 ostatnio realizowanych tematów (tzw. „kartkówki”) – bez zapowiedzi,
 - sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów z całego omówionego działu programu – poprzedzone powtórzeniem i zapowiedziane co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, co potwierdza wpis w dzienniku elektronicznym.
 - W zakresie kształcenia literackiego:
 - sprawdzające znajomość treści omawianych lektur i utworów poetyckich oraz umiejętność redagowania przewidzianych programem form wypowiedzi i praktycznego zastosowania poznanych reguł ortograficznych,
 - dyktanda oceniające jedynie znajomość i zastosowanie reguł ortograficznych i interpunkcyjnych.
- Prace pisemne w zakresie kształcenia językowego oraz dyktanda oceniane są według przedziałów procentowych określonych w zasadach oceniania wewnątrzszkolnego (WSO).
- Prace pisemne w zakresie kształcenia literackiego oceniane są według punktowego systemu uwzględniającego ich zawartość merytoryczną, sposób realizacji przewidzianej tematem formy, poprawność stylistyczną, składniową, ortograficzną i interpunkcyjną, kompozycję, funkcjonalność stylu. Punkty te następnie przeliczane są na ocenę zgodnie z określonymi w WSO przedziałami procentowymi.

3. Aktywność:

- zgłaszanie się do wykonywania ćwiczeń, rozwiązywania zadań itp.,
- aktywne uczestniczenie w dyskusjach,
- aktywny udział w pracach zespołów na lekcji,
- przynoszenie i prezentacja na lekcji materiałów związanych z tematem,
- udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych związanych z przedmiotem,
- systematyczne przygotowanie do zajęć (brak nieprzygotowań) w ciągu całego semestru (ocena bardzo dobra) i roku szkolnego (ocena celująca).

Zdobycie pięciu plusów (np. za aktywność podczas lekcji) daje uczniowi ocenę bardzo dobrą, otrzymanie pięciu minusów skutkuje otrzymaniem oceny niedostatecznej.

4. Udział w projektach edukacyjnych

5. Zeszyt przedmiotowy:

- zeszyt podlega ocenie raz w półroczu,
- na ocenę zeszytu wpływ mają: systematyczność zapisów, estetyka, poprawność interpunkcyjna i ortograficzna.

W ocenianiu prac pisemnych i innych form aktywności uczniów z SPE uwzględniane są zapisy i dostosowania zapisane w opiniach i orzeczeniach wydanych przez właściwą poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Uczeń ma prawo **trzy razy w półroczu** zgłosić nieprzygotowanie bez podawania przyczyny. Nie odnosi się to do zadanych z odpowiednim wyprzedzeniem zadań długoterminowych i recytacji.

Ocena śródroczna lub roczna:

Ocenę śródroczną lub roczną wystawia się na podstawie ocen częściowych zdobytych w czasie semestru. Ocena śródroczna lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych. Przy ich wystawianiu szczególnie brane pod uwagę będą oceny z prac pisemnych obejmujących szersze partie materiału.

Zasady informowania uczniów i rodziców o ocenach

- Uczniowie i ich rodzice zostają poinformowani o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania języka polskiego oraz o sposobach ich sprawdzania na początku roku szkolnego (do końca września).
- Ocena jest jawna zarówno dla ucznia jak i jego rodzica.
- Uzupełnieniem obowiązującej skali ocen są plusy i minusy przy stopniach.
- Zgodnie z zapisami w WSO nauczyciel ma obowiązek sprawdzić pracę pisemną ucznia i wpisać uzyskaną z niej ocenę do dziennika elektronicznego w ciągu 14 dni roboczych od daty pracy/sprawdzianu.
- Sprawdzone prace pisemne uczniów przechowywane są przez nauczyciela do ostatniego dnia danego roku szkolnego.
- Uczeń lub rodzic może zwrócić się do nauczyciela o umotywowanie wystawionej oceny.
- Rodzic otrzymuje informację o przewidzianych ocenach półrocznych i rocznych zgodnie z zasadami i w terminach określonych w WSO.

Zasady poprawiania ocen

Uczniowie mogą **jednorazowo** na zasadach ustalonych z nauczycielem **poprawiać oceny ze sprawdzianów gramatycznych i prac klasowych**. Uczniowie **nie poprawiają** natomiast częściowych ocen z recytacji i innych form aktywności. Poprawa oceny może nastąpić w terminie do dwóch tygodni od momentu zapoznania się z wystawioną oceną po uprzednim ustaleniu daty z nauczycielem. W szczególnych przypadkach (np. dłuższa nieobecność spowodowana chorobą, trudna sytuacja rodzinna ucznia) czas przeznaczony na poprawę może zostać wydłużony. Oceny z popraw wpisywane są w dzienniku elektronicznym obok oceny pierwotnie uzyskanej ze sprawdzianu/ pracy klasowej.

Każdy uczeń ma także **możliwość poprawienia oceny półrocznej lub rocznej** na zasadach określonych w Statucie.

Uczeń chcący się poprawić, powinien opanować wszystkie przewidziane przez program wiadomości i umiejętności na poziomie wyznaczonym przez wymagania edukacyjne na daną ocenę.

Uczniowi zagrożonemu półroczną lub roczną oceną niedostateczną nauczyciel wyznacza do przygotowania **jedynie najważniejsze wiadomości i umiejętności**, bez których opanowania nie jest możliwe kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej.

Szczegółowe wymagania edukacyjne

Klasa VIII

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JĘZYKU	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ:				
Zbigniew Herbert <i>Książka</i>	<ul style="list-style-type: none"> łączy tytuł z Biblią, wskazuje wersy, na podstawie których można dokonać takiego zestawienia; podaje podstawowe informacje o osobie mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje uosobienie jako sposób przedstawienia Biblii, cytuje odpowiednie fragmenty; przedstawia osobę mówiącą w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką funkcję pełni personifikacja jako środek poetycki, przedstawiający Biblię; charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje metafory występujące w wierszu, wyjaśnia ich znaczenie; podaje przykłady znanych mu nawiązań do Biblii
Cudzymi słowami. O sztuce cytowania	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście cytaty 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady interpunkcyjne obowiązujące przy cytowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje cytaty w wypowiedzi ustnej i pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wprowadza cytaty do własnej wypowiedzi
Biblijne dziedzictwo – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wymienia imiona wybranych bohaterów biblijnych Starego i Nowego Testamentu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe informacje na temat bohaterów biblijnych wskazanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o Biblii wymienia nawiązania biblijne wskazane w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszukuje innych nawiązań biblijnych w kulturze omawia rolę Biblii jako tekstu kultury
Isabel Allende <i>Dwa słowa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu utworu; przedstawia bohaterów opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> układa pytania dotyczące treści opowiadania; wyjaśnia, na czym polegały niezwykle umiejętności głównej bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> układa pytania dotyczące metaforycznych sensów opowiadania; próbuję sformułować ogólną opinię na jego temat 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na temat świata przedstawionego w utworze; wskazuje fragmenty poświęcone roli słów, komentuje je

Słownikowe A... B... C... Rodzaje i funkcje słowników	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe rodzaje słowników; wyszukuje w słowniku potrzebne hasła 	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jakich słownikach szukać potrzebnych podstawowych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> zna różne rodzaje słowników; sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe 	<ul style="list-style-type: none"> w swojej pracy korzysta z różnych słowników; rozumie podstawowe skróty zawarte w haśle słownikowym
Św. Paweł <i>Hymn o miłości</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia części kompozycyjne utworu, tytułuje je; wymienia określenia miłości 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wyliczone w tekście cechy miłości; wskazuje w tekście personifikację 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście określenia miłości, wyjaśnia ich znaczenie; określa styl wypowiedzi poetyckiej, nastrój i ton wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określa postawy człowieka zaprezentowane w tekście, komentuje je; uzasadnia, dlaczego utwór jest hymnem
Norman Davies <i>Europa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu odtwarza informacje o mitologicznej Europie, przedstawia ją 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treść mitu o porwaniu Europy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Europa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wyjaśnia symboliczne znaczenie mitu o porwaniu Europy
<i>Rozmowy na koniec wieku 3</i> (fragment). Z prof. Januszem Tazbirem o Europie rozmawiają Katarzyna Janowska i Piotr Mucharski	<ul style="list-style-type: none"> określa główny temat rozmowy; na podstawie wzoru pisze notatkę encyklopedyczną 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przywołanych w rozmowie polskich pisarzy, wskazuje zagadnienia, które poruszali; tworzy notatkę encyklopedyczną 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fakty od opinii, podaje ich przykłady z tekstu; samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, zachowuje zwięzłość i spójność tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości wspólne dla Europejczyków, przyporządkowuje je do odpowiednich kręgów kulturowych; tworzy notatkę encyklopedyczną, hierarchizuje w niej informacje, zachowuje zwięzłość i spójność tekstu
Zacytować czy zrelacjonować? Mowa niezależna i mowa zależna	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia mowę niezależną od mowy zależnej; zapisuje poprawnie graficznie mowę niezależną 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca poprawnie mowę niezależną w mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca poprawnie mowę zależną w mowę niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i mowę niezależną
Mitologiczne inspiracje – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów mitologicznych przywołanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe informacje na temat wskazanych bohaterów mitologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o mitologii; wymienia nawiązania mitologiczne wskazane w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszukuje innych nawiązań mitologicznych w kulturze; omawia rolę mitologii jako tekstu kultury
Piotr Zwierzchowski <i>Herkules brat Supermana</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tematykę tekstu; przedstawia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje Herkulesa i Supermana; wskazuje cechy tekstu popularnonaukowego 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza plan kompozycyjny tekstu; na podstawie tekstu formułuje zasady sporządzania opisu bibliograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest „mitologia popkultury”; sporządza opis bibliograficzny, korzystając z wzoru
<i>Nec Hercules contra plures</i>, czyli siła złego na jednego. Frazeologizmy	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii; w podanych przykładach wskazuje poprawne związki 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z odpowiedniego słownika, wyjaśnia znaczenie podanych frazeologizmów; poprawia błędy w podanych przykładach związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady sytuacji, w których można użyć wskazanych frazeologizmów; rozpoznaje i poprawia błędy frazeologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakim celu używamy frazeologizmów w wypowiedziach, jakie efekty może przynieść ich wykorzystanie

	frazeologiczne, układa z nimi zdania			
Agatha Christie <i>Dwanaście prac Herkulesa</i>	<ul style="list-style-type: none"> krótko przedstawia głównego bohatera; opowiada o przyczynach, przebiegu i rezultatach wybranego śledztwa 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera, przywołując opinie innych na jego temat; ocenia, które z zadań Herkulesa Poirota było najciekawsze, uzasadnia swoją opinię 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wybranego wydarzenia przedstawia tok myślenia bohatera; przedstawia i omawia związek rozwiązywanych przez detektywa spraw z mitologiczną opowieścią o Heraklesie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia Herkulesa Poirota jako określony typ postaci, obecny w literaturze popularnej; przedstawia cechy powieści detektywistycznej, tworzy instrukcję, jak napisać dobry utwór tego rodzaju
<i>Opowieści Okrągłego Stołu (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie, wymienia rycerskie atrybuty, przedstawia podstawowe zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zwyczajach rycerskich, wyjaśnia, co oznaczały rycerskie atrybuty, hierarchizuje zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był i co symbolizuje okrągły stół, przedstawia rycerskie powinności, redaguje kodeks rycerskiego postępowania, zachowuje jednorodną formę czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był i co symbolizuje Święty Graal, nazywa główne cechy rycerza, wymienia najważniejsze dla niego wartości, redaguje kodeks rycerskiego postępowania, proponuje graficzny układ zapisu
Dotrzymujemy obietnicy. Zdradzamy sekrety słów. Synonimy, antonimy, homonimy	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje synonimy, antonimy i homonimy; podaje przykłady synonimów i antonimów 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy i antonimy w zadaniach i tekstach własnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie homonimów; wzbogaca swoje słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> używa w swoich wypowiedziach bogatego słownictwa; w sposób funkcjonalny i celowy stosuje synonimy
Henryk Sienkiewicz – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był Henryk Sienkiewicz; wymienia główne dzieła pisarza 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie infografiki notuje najważniejsze informacje dotyczące pisarza i jego twórczości 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę powieści historycznych Henryka Sienkiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje kontekst biograficzny i historyczny utworów Henryka Sienkiewicza
Drzewiej bywało... Archaizmy i archaizacja	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy, próbuje określić ich typy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są archaizmy, rozróżnia ich typy, wskazuje przykłady w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega archaizacja, jakim celom służy

Andrzej Sapkowski Granica możliwości (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje główne elementy świata przedstawionego w utworze; • wyjaśnia, jaki był cel wyprawy opisanej w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia uczestników wyprawy, przedstawia ich; • określa motywy, które skłoniły bohaterów do udziału w ekspedycji; • analizuje język, którym posługuje się wybrana postać z utworu; • rozpoznaje inwersję 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje łączące bohaterów utworu; • ocenia pobudki, którymi kierowali się poszczególni bohaterowie biorący udział w wyprawie; • rozpoznaje stylizację w utworze, nazywa jej rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego opowiadanie należy do utworów fantasy; • przedstawia i komentuje postawy życiowe, reprezentowane przez bohaterów, • wyjaśnia, co to jest gwara środowiskowa
Składniowe lamigłówni. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca podane zdania pojedyncze w wypowiedzenia wielokrotnie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych
Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadza do tekstu wiersza znaki interpunkcyjne, odczytuje zgodnie z nimi głośno tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia niektóre określenia prezentujące bohaterów wiersza, próbuje wyjaśnić ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady kolokwializmów i paradoksów; wyjaśnia, jakie znaczenia zostały dzięki nim wyeksponowane 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia poetyckie sposoby przedstawiania bohaterów, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia
Wiktor Hugo Katedra Marii Panny w Paryżu (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia, jakie funkcje pełniła tytułowa katedra w czasach średniowiecza; • odtwarza przebieg zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wymienia elementy fasady katedry; • prezentuje bohaterów tekstu, opisuje ich przeżycia 	<ul style="list-style-type: none"> • z punktu widzenia paryskiego przewodnika opisuje fasadę katedry, • wskazuje wspólne cechy gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie symboliczne funkcje pełniły poszczególne elementy architektoniczne katedry; • porównuje literacki opis katedry z podanymi dziełami malarskimi
Kropka, kreska, kropka, czyli interpunkcyjne SOS. Interpunkcja w wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> • zna najczęściej stosowane znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wymienione w podręczniku znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne zgodnie z regułami składniowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne ze świadomością funkcji, które pełnią
Miron Białoszewski <i>Fioletowy gotyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w tekście wiersza obrazy poetyckie; • na podstawie wzoru pisze podanie 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z podanych propozycji, wyjaśnia znaczenie niektórych metafor tworzących obrazy poetyckie; • pisze podanie 	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje samodzielnie wyjaśnić znaczenia wynikające z metaforyki utworu; • pisze podanie, stosuje właściwy układ graficzny zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różne perspektywy, z których patrzy osoba mówiąca, wyjaśnia znaczenie tego zabiegu; • pisze podanie, przestrzega wszystkich wyznaczników tej formy wypowiedzi

Irving Stone <i>Udręka i ekstaza (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy pracy nad posągiem; wskazuje nawiązania do biblijnej opowieści; opisuje rzeźbę 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu opisuje sposób pracy Michała Anioła; wyjaśnia, dlaczego biblijny Dawid stał się postacią przedstawioną przez artystę 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu przedstawia przeżycia twórcy w czasie rzeźbienia; omawia wzorce, do których odwoływał się w swej pracy Michał Anioł 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje i komentuje przebieg procesu twórczego przedstawionego w tekście; na podstawie tekstu wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega niezwykłość <i>Dawida</i>
Od mecenasa do sponsora. Zapożyczenia w języku polskim	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraźne zapożyczenia w tekście; wie, w jakim słowniku szukać informacji na ich temat 	<ul style="list-style-type: none"> zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, korzysta z odpowiedniego słownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje zapożyczeń; stosuje je poprawnie w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo stosuje zapożyczenia, zna i stosuje zasady ich używania
Jan Kochanowski <i>Fraszki: Do gór i lasów, O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z przypisów, przekłada teksty na język współczesny; określa osobę mówiącą w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę fraszek; cytuje fragmenty utworu odwołujące się do biografii poety; wskazuje, że czytane utwory to fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza sposób myślenia i wartościowania zawarty w utworach; wyszukuje podane środki językowe i stara się określić ich funkcję; wymienia cechy gatunkowe fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> określa rodzaj liryki, jaki reprezentują utwory; wyjaśnia funkcję użytych w utworach środków językowych interpretuje fraszki
Jan Kochanowski <i>Pieśń IX [Nie porzucaj nadzieje...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własnymi słowami fragmenty tekstu; cytuje urywki dotyczące zmienności losu 	<ul style="list-style-type: none"> parafrazuje tekst pieśni; wyszukuje w słowniku przykłady związków frazeologicznych ze słowem <i>fortuna</i> rozpoznaje utwór jako pieśń 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek bogini Fortuny z treścią wiersza; formułuje rady dla współczesnego człowieka wynikające z utworu; podaje gatunkowe cechy pieśni 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; wyjaśnia przesłanie tekstu;
Jan Kochanowski <i>Pieśń XXV [Czego chcesz od nas, Panie...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kto jest adresatem wypowiedzi lirycznej, potwierdza swoją odpowiedź cytatami; wymienia, za co dziękuje osoba mówiąca; formułuje proste podziękowanie oraz tekst o charakterze argumentacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; wyjaśnia funkcję pytań retorycznych; pisze podziękowanie; tworzy tekst argumentacyjny, korzystając z wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje osoby mówiącej; wskazuje środki poetyckie i określa ich funkcję; rozpoznaje tekst jako hymn; pisze tekst argumentacyjny, wykorzystując środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia obraz Boga ukazany w utworze; opisuje środki rytmizujące tekst; wskazuje w utworze cechy hymnu; pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując środki retoryczne
Jan Paweł II <i>Przekroczyć próg nadziei (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu; z pomocą nauczyciela pisze plan tekstu; wskazuje tezę; zapoznaje się z różnymi rodzajami rozprawek 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości wspomniane w tekście; odtwarza plan tekstu; wskazuje fragment zawierający wniosek; zauważa różnice w podanych typach rozprawek 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża swoje zdanie na temat godności; wymienia argumenty i przykłady przywołane w tekście dla uzasadnienia tezy; pisze rozprawkę, wybierając jeden z omówionych typów 	<ul style="list-style-type: none"> bierze udział w dyskusji na temat godności; odtwarza konstrukcję tekstu; analizuje fragment zawierający polemikę; samodzielnie pisze rozprawkę w jednym z typów
Stanisław Barańczak <i>Południe</i>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania do tekstu; dostrzega niezwykłość graficznego zapisu tekstu, próbuje 	<ul style="list-style-type: none"> z podanych propozycji hipotez interpretacyjnych wybiera tę, którą uważa za najtrafniejszą; 	<ul style="list-style-type: none"> próbuje samodzielnie sformułować hipotezę interpretacyjną dotyczącą znaczeń tekstu; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną propozycję interpretacji utworu; wyjaśnia znaczenie metafor

	wyjaśnić jego związek z tematyką wiersza	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek graficznego zapisu tekstu z tytułem i tematyką utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • z podanych propozycji wybiera znaczenia metafor występujących w wierszu 	występujących w utworze
W kręgu polskiego oświecenia – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne instytucje polskiego oświecenia; • rozpoznaje Ignacego Krasickiego jako przedstawiciela oświecenia i autora bajek 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy charakterystyczne polskiego oświecenia; • przypomina cechy gatunkowe bajki 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najważniejsze wydarzenia z historii Polski przypadające na epokę oświecenia; • wymienia tytuły bajek I. Krasickiego, wskazuje w nich alegorie i morał 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia założenia ideowe epoki oświecenia; • wskazuje w wybranych bajkach I. Krasickiego cechy gatunkowe tych utworów
Zofia Kossak <i>Obiad czwartkowy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje o obiadach czwartkowych (miejsce, czas, cel, uczestnicy) 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wszystkich uczestników obiadów czwartkowych, przedstawia ich 	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera i przedstawia dodatkowe informacje o uczestnikach obiadów czwartkowych i przebiegu ich spotkań 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała ważna dla polskiej kultury rola obiadów czwartkowych
Na pomoc Matejce i Moniuszce, czyli stąpanie po kruchym lodzie... O odmianie nazwisk	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe reguły odmiany nazwisk, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się poprawnie odmieniać nazwiska 	<ul style="list-style-type: none"> • zna reguły odmiany nazwisk, stosuje je w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie odmienia wszystkie typy nazwisk
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i> (Temat spoza podstawy programowej)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta i rozumie tekst, korzystając z przypisów; • wyodrębnia zdarzenia; • wie, że <i>Żona modna</i> to satyra 	<ul style="list-style-type: none"> • określa narratora; • wskazuje fragmenty zawierające wyolbrzymienia, określa funkcję takiego zabiegu; • wymienia główne cechy satyry 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje głównych bohaterów; • wymienia zjawiska i cechy poddane w tekście krytyce; • wskazuje środki językowe wykorzystywane w satyrze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje ironię; • wyjaśnia znaczenie puenty • wskazuje cechy satyry w utworze I. Krasickiego
Adam Mickiewicz <i>Świtez (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza główne wydarzenia utworu; • wymienia bohaterów utworu, dzieli je na postaci fantastyczne i realistyczne; • przypomina główne cechy ballady • dokonuje głosowej prezentacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje wydarzenia przedstawione w utworze, dzieli je na fantastyczne i realistyczne; • określa postawy bohaterów przedstawionych w retrospekcji z punktu widzenia dobra i zła; • wskazuje cechy ballady w utworze; • dostrzega różnorodność zastosowanych środków poetyckich • recytuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia dwa plany czasowe w utworze, przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • określa postawy bohaterów i narratora wobec rzeczywistości; • wskazuje w utworze cechy różnych rodzajów literackich; • omawia funkcję zastosowanych środków poetyckich • recytuje utwór, starając się oddać emocje osoby mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest retrospekcja; wyjaśnia, czemu służy w toku narracji i jakie skutki wywołuje; • komentuje, w jaki sposób ukazany został problem winy i kary w utworze; • przedstawia balladę jako gatunek literacki • recytuje wiersz, stosując różnorodne środki wyrazu
Gdziekolwiek będziesz... Nazwy miejscowe i ich odmiana	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje nazwy miejscowe; • stosuje poprawną odmianę popularnych i często używanych nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się stosować poprawną odmianę nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie odmienia nazwy miejscowe; • rozpoznaje rodzaje nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zna reguły odmiany nazw miejscowych, poprawnie stosuje je w praktyce

Adam Mickiewicz <i>DoM***</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być osoba mówiąca i adresat utworu, przywołuje odpowiednie fragmenty tekstu; dostrzega rytmiczność utworu, próbuje ustalić, z czego ona wynika 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa relacje łączące osobę mówiącą i adresata, popiera swe ustalenia przykładami z tekstu; omawia układ rymów, budowę strof, wskazuje te elementy jako sposób rytmizacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną, wyodrębnia zdarzenia i sytuacje, o których mówi podmiot liryczny; wymienia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia stan psychiczny osoby mówiącej, nazywa jej uczucia; omawia sposoby rytmizacji tekstu; wyjaśnia, jak wpływa ona na nastrój i przedstawiane emocje
Adam Mickiewicz <i>Stepy akerskie</i>	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sytuację liryczną i osobę mówiącą w wierszu; nazywa przeżycia podmiotu lirycznego; wie, jak zbudowany jest sonet; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w opisach epitety i porównania, określa ich funkcję; opisuje sytuację podmiotu lirycznego; wskazuje najważniejsze cechy sonetu; 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję hiperboli; analizuje środki fonetyczne; wyjaśnia, co to jest sonet; 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zastosowaną w wierszu gradację oraz jej wpływ na sytuację bohatera; wyjaśnia znaczenie motywu <i>homo viator</i> oraz łączy go z tekstem; wskazuje cechy sonetu w utworze;
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady realistycznych i fantastycznych wydarzeń; przedstawia krótko osoby dramatu; przedstawia tytułową bohaterkę; wie, że utwór jest dramatem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze wydarzenia akcji; wymienia postacie fantastyczne, podaje przykłady ich ingerencji w losy innych bohaterów; nazywa cechy osobowości tytułowej bohaterki; podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> szereguje najważniejsze wydarzenia akcji; nazywa najważniejszą cechę każdej postaci; tworzy portret psychologiczny tytułowej bohaterki; wydobywa z tekstu poboczne informacje, ustala, czego dotyczą; wskazuje cechy gatunkowe tragedii 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wydarzenia o największym napięciu dramatycznym, motywuje swój wybór; charakteryzuje wybranego bohatera, wprowadza elementy oceny; uzasadnia, że <i>Balladyna</i> jest tragedią
Świat na scenie – infografika	<ul style="list-style-type: none"> syntetyzuje na osi czasu rozwój teatru; wymienia rodzaje teatru przedstawione w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> podaje główne cechy każdego z przedstawionych rodzajów teatru 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje rodowód teatru europejskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między różnymi rodzajami teatru
Juliusz Słowacki <i>Hymn</i>	<ul style="list-style-type: none"> wybiera fragmenty opisujące przestrzeń, wydobywa z nich znaczenia dosłowne; ustala, kim może być osoba mówiąca, uzasadnia swą opinię przykładami z tekstu; rozpoznaje refren w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie związane z przestrzenią; wskazuje fragmenty mówiące o przeszłości i przyszłości bohatera lirycznego, komentuje je; analizuje budowę tekstu, wskazuje powtarzające się elementy 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje sposób tworzenia obrazów poetyckich związanych z przestrzenią; określa stan psychiczny i emocje bohatera; ustala, czym są spowodowane; omawia kompozycję wewnętrzną i budowę wiersza, łączy je z nastrojem utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa symboliczny charakter przestrzeni, łączy ją z emocjami osoby mówiącej; zna pojęcie liryki osobistej; wyjaśnia, dlaczego utwór należy do tego typu liryki; analizuje budowę i kompozycję wewnętrzną

Odpowiednie dać rzeczy – słowo... Etykieta językowa	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje wypowiedź do sytuacji i odbiorcy; zachowuje kulturę języka 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje podstawowe zasady etykiety językowej; przypomina zasady grzeczności obowiązujące w komunikacji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady form adresatywnych; formułuje rady i wskazówki dotyczące zasad komunikacji w internecie 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje zasady ogólne i szczegółowe dotyczące etykiety językowej
Bolesław Prus Kroniki tygodniowe (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat tekstu; pisze sprawozdanie z wydarzenia, którego był świadkiem lub uczestnikiem 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problemy poruszane w tekście; wskazuje zastosowane środki stylistyczne, określa ich funkcję; pisze sprawozdanie, próbuje stosować funkcjonalny styl wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza opinie i oceny autora tekstu; nazywa najważniejsze cechy stylu autora, popiera je przykładami; pisze artykuł związany tematycznie ze wskazanymi problemami 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny; charakteryzuje styl tekstu, zwraca uwagę na jego specyficzne cechy; pisze artykuł poruszający problemy, które uznaje za ważne
Gatunki dziennikarskie	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie informacji wstępnych wylicza najważniejsze zadania tekstów prasowych; przedstawia ostatnio przeczytane teksty prasowe, określa ich tematykę 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe gatunki prasowe; próbuje ocenić przeczytane ostatnio teksty prasowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela gatunki prasowe, zna ich podstawowe cechy, rozpoznaje je w tekstach; wartościuje przeczytane ostatnio teksty prasowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między tekstem literackim a tekstem dziennikarskim; komentuje, ocenia i wartościuje poznawane samodzielnie teksty prasowe
Zbigniew Herbert Pan Cogito czyta gazetę	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia treść artykułów, które zwróciły uwagę bohatera lirycznego; określa reakcję bohatera na ich treść 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób bohater czytał artykuły; określa tematykę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich; określa problematykę utworu i wypowiada się na ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje przesłanie utworu; w wypowiedzi używa w sposób celowy cytatów z tekstu
Odpowiedzialność za słowo. Etyka językowa	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe zasady etyki wypowiedzi i je stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> omawia podstawowe zasady etyki wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakich sytuacjach dochodzi do łamania etyki języka 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wypowiedzi innych (np. w internecie) pod względem zachowania zasad etyki wypowiedzi
Ryszard Kapuściński Jeszcze dzień życia (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> streszcza poznany fragment reportażu; wyodrębnia z tekstu fragmenty opisowe; ustala, czego dotyczą; wymienia podstawowe cechy reportażu jako gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze wydarzenia, ustala powiązania przyczynowo-skutkowe między nimi; przedstawia wydarzenia utworu, dzieli je na realistyczne i we fragmentach opisowych wskazuje i nazywa środki językowe; wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek, podaje przykłady utworów tego typu 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie przedstawionych wydarzeń określa tematykę i problematykę reportażu; wyodrębnia z tekstu dygresje, ustala, czego dotyczą, jaką pełnią funkcję w tekście; rozpoznaje cechy stylu publicystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jakie prawdy ogólne i refleksje można sformułować po zapoznaniu się z treścią reportażu; charakteryzuje styl reportażu R. Kapuścińskiego; porównuje styl publicystyczny ze stylem naukowym, formułuje wnioski
Kazimierz Przerwa-Tetmajer O Panu Jezusie i zbójnikach	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów opowiadania, proponuje zasadę ich podziału; wyodrębnia wyrazy gwarowe, 	<ul style="list-style-type: none"> fantastyczne; tłumaczy fragmenty zdań, w których występuje stylizacja gwarowa 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia punkt kulminacyjny, określa kompozycję utworu; rozpoznaje różne sposoby stylizacji gwarowej, podaje ich 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problematykę utworu, omawia różnice między sprawiedliwością ludzką a boską; rozumie całość tekstu, tłumaczy go na

(fragment)	próbuje je wyjaśnić na podstawie kontekstu		przykłady z tekstu	język literacki, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa
Jak głowa, taka mowa. Gwary i dialekty	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia język ogólny i gwarowy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie najczęściej spotykanych regionalizmów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje cechy języka własnego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie znaczenie dla kultury narodowej mają regionalne odmiany języka
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia szkolne perypetie bohatera ukazane w tekście; podaje różnice między swoją a dawną szkołą; wie, co to jest życiorys tradycyjny 	<ul style="list-style-type: none"> streszcza tekst zamieszczony w podręczniku; charakteryzuje szkołę, do której uczęszczał bohater; podjmuje próby napisania tradycyjnego życiorysu 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczyny i cel buntu młodzieży szkolnej; nazywa wartości ważne dla bohatera tekstu; pisze tradycyjny życiorys 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje ironię; wyjaśnia cel tworzenia powieści wspomnieniowych; pisze tradycyjny życiorys, stosując obowiązujące zasady
Ilu użytkowników, tyle języków. Style funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje stylów użytkowych; dostosowuje styl wypowiedzi do realizowanej formy 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie stylu; rozpoznaje style użytkowe 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy poszczególnych stylów użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> pisze wypowiedzi w różnych stylach
Bolesław Leśmian *** [<i>W malinowym chruśniaku</i>]	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację liryczną zaprezentowaną w wierszu; przytacza określenia dotyczące malin, próbuje określić stworzony w ten sposób nastrój 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów lirycznych wiersza; wypisuje z tekstu neologizmy, wyjaśnia ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa przeżycia i emocje bohaterów; wyjaśnia, co jest ich źródłem; wyodrębnia z tekstu sformułowania przywołujące kolory, dźwięki, zapachy, wyjaśnia ich rolę w budowaniu atmosfery wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przedstawione w utworze elementy przyrody; ocenia, jaka ranga została przypisana światu natury; analizuje język poetycki utworu; komentuje sposób kreowania świata
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Wiersze (wybór)</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa ogólną tematykę wszystkich wierszy; wskazuje elementy wypowiedzi pozwalające określić osobę mówiącą; wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> konkretyzuje temat każdego utworu; określa osobę mówiącą; wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, określa ich znaczenie dla tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wspólne elementy tematyczne utworów; nazywa emocje, określa stan uczuciowy osoby mówiącej; wyodrębnia obrazy poetyckie, omawia sposoby ich kreowania 	<ul style="list-style-type: none"> łączy tematykę utworów z poezją o tematyce uczuciowej, podaje przykłady innych, podejmujących ją twórców; opisuje sytuacje liryczne zobrazowane w wierszach, łączy z nimi stany uczuciowe osoby mówiącej; dostrzega puenty, komentuje ich rolę w budowaniu znaczeń całości
Magdalena Samozwaniec <i>Maria i Magdalena</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia uczestników spotkania, przedstawia ich; na podstawie wzoru pisze CV 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia twórców biorących udział w spotkaniu, gromadzi o nich dodatkowe informacje; pisze samodzielnie CV 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia realia życia literackiego zaprezentowane w utworze; pisze CV, zachowuje formę graficzną tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje intencje wypowiedzi bohaterów; pisze CV, realizuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi

Umberto Eco <i>Zapiski na pudełku od zapalek</i>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje główny problem poruszony w tekście; wyjaśnia cel tekstu i intencje autora 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką funkcję pełnią książki w życiu człowieka, cytuje odpowiednie fragmenty; podaje argumenty dowodzące subiektywizmu autora 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje stanowisko w sprawie lektur szkolnych, uzasadnia je; wskazuje środki językowe podkreślające dystans autora 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście cechy gatunkowe felietonu; tworzy plakat promujący czytelnictwo
Nieszczęścia nie będzie. Pisownia <i>wyrazów z partykułą nie</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyjątki od obowiązujących reguł
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wyrazy i ich formy pozwalające wskazać osobę mówiącą w wierszu; podaje przykłady przenośni; 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i emocje wyrażane przez osobę mówiącą; wskazuje rymy, wiąże ich układ z rytmem wiersza; wskazuje wszystkie przenośnie zastosowane w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> próbuję określić, kim może być osoba mówiąca; omawia budowę i układ wersów, wiąże swe spostrzeżenia z rytmem wiersza; wyjaśnia znaczenie wybranej przenośni 	<ul style="list-style-type: none"> określa postawę życiową osoby mówiącej; wskazuje i omawia wszystkie elementy rytmizujące wiersz; interpretuje znaczenia wynikające z metaforyki utworu
Środki stylistyczne – infografika	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe środki stylistyczne, nazywa je 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne; wskazuje je w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście środki stylistyczne należące do różnych kategorii; próbuję określić ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję różnorodnych środków stylistycznych użytych w tekście
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtworza podstawowe realia okupowanej Warszawy; wymienia główne akcje Małego Sabotażu, opowiada o przebiegu jednej z nich; przedstawia bohaterów utworu, podaje ich imiona, nazwiska, pseudonimy, zainteresowania; według wzoru tworzy notkę biograficzną; odtworza przebieg akcji pod Arsenalem; według wzoru tworzy opis sytuacji; wyjaśnia, skąd pochodzi tytuł utworu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o realiach okupowanej Warszawy, przywołuje fragmenty tekstu; wyjaśnia, czym był Mały Sabotaż, porządkuje informacje związane z akcjami małego sabotażu; opowiada o wybranej akcji dywersyjnej opisanej w utworze; ustala, co łączyło głównych bohaterów utworu; tworzy notkę biograficzną; opowiada o przebiegu akcji pod Arsenalem; tworzy opis sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia, jak żyli ludzie w okupowanej Warszawie; zbiera wiadomości na temat akcji Małego Sabotażu, uogólnia je; zbiera, porządkuje i uogólnia informacje związane z akcjami dywersyjnymi opisanymi w utworze; porównuje głównych bohaterów utworu, formułuje wnioski; tworzy notkę biograficzną, zwraca uwagę na porządek informacji; relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem; tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia głównych bohaterów utworu jako reprezentantów „pokolenia Kolumbów”; tworzy notkę biograficzną, selekcjonuje, porządkuje informacje; relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, przedstawia emocje uczestników; tworzy opis sytuacji, stosuje funkcjonalnie środki językowe, dynamizujące wypowiedź; wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu

Lepiej zapobiegać. O normie językowej i błędach w wypowiedziach	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; poprawia błędy wskazane przez nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować normę wzorcową i użytkową; rozumie, na czym polega błąd językowy; poprawia błędy 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje normę wzorcową i użytkową; korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu poprawienia błędów 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje błędów językowych; dokonyuje autokorekty własnego tekstu
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Elegia o... [chłopcu polskim]</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie; ustala, kto może być osobą mówiącą, a kto adresatem utworu dokonyuje głosowej prezentacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i omawia zasadę tworzenia obrazów poetyckich; komentuje relacje łączące osobę mówiącą z adresatem, przywołuje odpowiednie sformułowania z tekstu recytuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega dwa plany czasowe, wyjaśnia zasadę ich zestawienia; wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu, formułuje uniwersalne przesłanie utworu recytuje utwór, starając się oddać emocje osoby mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforykę utworu; uogólnia refleksje na temat postaw człowieka wobec zła recytuje wiersz, stosując różnorodne środki wyrazu
Anna Świrszczyńska <i>Strzelać w oczy człowieka; Jej śmierć ma szesnaście lat</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co łączy bohaterów lirycznych obu wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie wspólne przeżycia i doświadczenia mieli bohaterowie obu utworów 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia sądy na temat postawy moralnej bohaterów obu wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje wynikające ze znaczeń obu tekstów
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z jakimi rzeczywistymi wydarzeniami jest związany tekst M. Wańkowicza 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wymienia, w jaki sposób wyraża się pamięć o poległych powstańcach 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje symboliczne znaczenia zdarzeniom przedstawionym w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> łączy bohaterów utworu z tradycjami walki o niepodległość, dostrzega ciągłość historii i uniwersalizm postaw
Tadeusz Różewicz <i>Warkocz</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza sytuację liryczną, z którą związana jest wypowiedź osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega kontrast, wskazuje elementy kontrastujące ze sobą, wyjaśnia rolę kontrastu w tworzeniu znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega, że wiersz należy do liryki pośredniej, wyjaśnia, jakie ma to znaczenie dla wymowy utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa styl wypowiedzi osoby mówiącej; wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na wymowę utworu
Ida Fink <i>Zabawa w klucz</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega i z czym jest związana sytuacja bohaterów opowiadania; porządkuje wydarzenia przedstawione w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim są bohaterowie opowiadania, z czego wynika ich zachowanie; wyodrębnia kolejne etapy akcji opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm tytułowej zabawy; odtwarza zmiany napięcia akcji, ustala, z czym są związane 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje na temat postaw człowieka w sytuacji zagrożenia; wyjaśnia, w jaki sposób konstrukcja akcji opowiadania podkreśla jego dramatyzm
Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osoby, o których jest mowa w wierszu, charakteryzuje je; rozpoznaje lirykę pośrednią 	<ul style="list-style-type: none"> ustala relacje między osobami, o których jest mowa w wierszu; ustala, kim może być osoba mówiąca, dlaczego nie ujawnia się bezpośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje przestrogi kierowane do adresata wypowiedzi; nazywa wartości, po stronie których opowiada się osoba mówiąca 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim dla zbiorowości jest artysta, na czym polega jego misja; wyjaśnia, jak artysta wypełnia swoją misję
<i>Deklaracja praw</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe prawa 	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje z fragmentu <i>Deklaracji...</i> 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości, o których mówi 	<ul style="list-style-type: none"> bierze udział w dyskusji na temat

człowieka (fragment)	człowieka zapisane w <i>Deklaracji...</i>	słowa, które uznaje za najważniejsze; • wskazuje cel stworzenia dokumentu	fragment <i>Deklaracji...</i> ; • wypowiada się na temat praw człowieka	przestrzegania praw człowieka w dzisiejszym świecie; • określa cechy języka, jakim został napisany dokument
Wisława Szymborska <i>Koniec i początek</i>	• wypisuje z tekstu sformułowania wiążące się z wojną; • wyodrębnia obrazy poetyckie	• wymienia czynności wykonywane przez ludzi po wojnie, uogólnia je; • wskazuje frazeologizmy, wyjaśnia ich rolę w tekście	• komentuje tytuł utworu, zestawia go z treścią wypowiedzi poetyckiej; • dostrzega ironię w wypowiedzi; ustala, czego dotyczy	• przedstawia i komentuje stosunek ludzi do minionych wydarzeń wojennych; • analizuje język wypowiedzi poetyckiej
Gatunki literackie – infografika	• rozróżnia podstawowe gatunki należące do epiki, liryki i dramatu	• podaje przykłady utworów należących do gatunków wskazanych w infografice	• wyjaśnia, na czym polega synkretyzm rodzajowy, wymienia gatunki synkretyczne	• wskazuje w utworach literackich ich cechy gatunkowe
Wisława Szymborska <i>Utopia</i>	• wyjaśnia znaczenie słowa <i>utopia</i> , tworzy z nim poprawne związki wyrazowe; • wypisuje z tekstu nazwy własne, ustala, czego dotyczą	• podaje przykłady obrazujące, co może być utopią; • wyjaśnia sposób tworzenia nazw własnych w utworze	• wyjaśnia, o jakiej utopii jest mowa w wierszu; • łączy nazwy własne, użyte w tekście, ze sposobem myślenia człowieka	• wyjaśnia metaforę wiersza, wykorzystuje podane znaczenie metafor do sformułowania znaczeń tekstu; • odtwarza refleksje osoby mówiącej na temat wartości w życiu człowieka
Aldous Huxley <i>Nowy wspaniały świat</i> (fragment)	• ustala miejsce, czas opisywanych wydarzeń; • przedstawia swoje wrażenia związane ze światem opisanym w tekście	• porządkuje informacje dotyczące tego, co widzieli studenci w czasie wizyty w ośrodku; • ocenia świat opisany w tekście	• wyjaśnia, jaki był cel działań prowadzonych w ośrodku; • ocenia świat opisany w tekście, przedstawia argumenty	• komentuje, jaki jest świat przedstawiony w utworze; • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i> , uzasadnia, dlaczego można je łączyć z poznanym tekstem
Sławomir Mrożek <i>Artysta</i>	• przedstawia w punktach przebieg spotkania; • próbuje napisać list motywacyjny, korzystając z podanego wzoru	• streszcza tekst; • wypowiada się na temat zachowania Koguta; • pisze list motywacyjny, korzystając z wzoru	• pisze notatkę z odbytej rozmowy; • komentuje postawę Koguta; • pisze poprawny list motywacyjny	• przygotowuje ofertę pracy w imieniu dyrektora cyrku; • pisze list motywacyjny, stosuje zasady obowiązujące w tworzeniu tej formy wypowiedzi
Stanisław Jerzy Lec <i>Myśli nieuczesane</i> (wybór)	• podaje słowa bliskoznaczne do wyrazu <i>aforyzm</i> ; • wie, jaki utwór nazywamy aforyzmem	• wyjaśnia, jak rozumie wybrane przez siebie aforyzmy; • wymienia podstawowe cechy aforyzmów	• odczytuje intencje wybranych aforyzmów	• wyjaśnia znaczenie tytułu zbioru; • objaśnia, na czym polega koncept utworów S.J. Leca
Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i>	• określa sytuację odtwarzaną przez tekst wiersza; • dostrzega nawiązania do języka przemówień, wskazuje ich	• ustala, kim może być osoba mówiąca; • wskazuje typowe cechy języka przemówień występujące w tekście wiersza	• podaje charakterystyczne cechy świata opisanego w utworze; • ocenia styl języka wykorzystany w wierszu	• dostrzega uniwersalny charakter prezentowanego świata; • komentuje, w jaki sposób poeta uwidacznia w utworze swoją postawę

	przykłady			
Małgorzata Hillar <i>My z II połowy XX wieku</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala, w czyim imieniu wypowiada się osoba mówiąca; wyjaśnia pojęcie <i>pokolenie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia przywoływane przez osobę mówiącą; podaje znane mu przykłady różnych pokoleń, przypomina ich wspólne doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega kontrast, wyjaśnia, czego dotyczy; próbuję scharakteryzować pokolenie, do którego należy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na jakie problemy zwraca uwagę poetka wypowiedź; próbuję wskazać wartości ważne dla pokolenia, do którego należy
Paulo Coelho <i>Alchemik (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje główne składniki świata przedstawionego w utworze; streszcza opowiadanie starca 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie analizuje główne składniki świata przedstawionego; proponuje własne zakończenie historii przedstawionej we fragmencie 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposób kreacji świata przedstawionego; wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, ustala jego związek ze znaczeniami tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i komentuje sposób kreacji świata przedstawionego; ustala, jakie prawdy o życiu człowieka zawiera opowiadanie starca
Od słowa do legendy. Treść i zakres wyrazu	<ul style="list-style-type: none"> układa definicje podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> określa treść i zakres podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje ciągi wyrazów według ich treści i zakresu znaczeniowego 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić, czym różni się treść wyrazu od jego zakresu znaczeniowego
Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i>	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje główną bohaterkę; przedstawia treść wybranych wątków; bierze udział w rozmowach na temat książki 	<ul style="list-style-type: none"> określa osobowość głównej bohaterki; wymienia wątki; określa narratora; prezentuje fragmenty szczególnie poruszające; opisuje uczucia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> przycza oceny innych na temat głównej bohaterki; prezentuje świat przedstawiony utworu; wyjaśnia metafory zawarte w tekście; przedstawia swoją opinię na temat bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę głównej bohaterki; wypowiada się na temat problemów poruszonych w utworze; wskazuje przykłady zabaw językowych
Epoki literackie– infografika	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy epok literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy epok literackich w kolejności chronologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> sytytuje w czasie poszczególne epoki literackie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia głównych przedstawicieli każdej epoki literackiej
Paul Gauguin <i>Skąd przybywamy? Kim jesteśmy? Dokąd idziemy?</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, wskazuje najważniejsze cechy kompozycji obrazu, proponuje wyjaśnienie tytułu dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, jakimi środkami malarskimi zostały przedstawiane najważniejsze elementy dzieła, omawia zasady kompozycji postaci na obrazie, interpretuje tytuł obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje znaczenia wynikające z zastosowanych środków języka malarskiego, proponuje sposób odczytania znaczeń wynikających z kompozycji obrazu, wyjaśnia, z czego wynika uniwersalizm dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> omawia metaforykę obrazu, wyjaśnia, jak kompozycja obrazu podkreśla jego znaczenia przenośne, rozpoznaje na obrazie symbole znane z kultury i literatury
Max Ehrmann <i>Desiderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości, o których jest mowa w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i głośno odczytuje zasady życia, które uznaje za szczególnie ważne dla współczesnego człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postawę życiową prezentowaną w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje postawę życiową, która została przedstawiona w tekście

O **ocenę celującą** (półroczną lub roczną) może ubiegać się uczeń, który otrzymał proponowaną ocenę bardzo dobrą i w ciągu danego półrocza wykazał się uczestnictwem w przynajmniej jednej dodatkowej formie aktywności polonistycznej (np. udział w konkursach wiedzy lub tematycznych z zakresu języka polskiego itp.). Jego osiągnięcia wykraczają poza wymagania dopełniające, a praca cechuje się samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i erudycji interdyscyplinarnej. Świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatym słownictwem terminologicznym. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literatury pięknej, literatury faktu. Czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe i naukowe. Potrafi analizować i interpretować dzieła malarskie i filmowe z uwzględnieniem specyfiki środków języka malarskiego i filmowego. Formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania. Tworzy bezbłędne pod każdym względem wypowiedzi ustne i pisemne. Odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, publikuje swoje teksty.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Braki wiedzy i umiejętności wykluczają osiągnięcie nawet minimalnego postępu i tym samym uniemożliwiają pełne i efektywne uczestnictwo w zajęciach w klasie programowo wyższej.